

SOFF

Säkerhets- och
försvarsföretagen

YTTRANDE
I2021/03265

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

It-driftsutredningens slutbetänkande "Säker och kostnadseffektiv it-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift" (SOU 2021:97)

Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF) är en branschorganisation för företag inom säkerhets- och försvarsområdet med verksamhet i Sverige. Föreningen uppskattar möjligheten att lämna synpunkter på slutbetänkandet av IT-driftsutredningen.

SOFF har granskat förslagen i slutbetänkandet huvudsakligen utifrån föreningens vilja att stödja upprättandet och utvecklingen av totalförsvaret samt dess vilja att bidra till att upprätthålla nationell integritet och självständighet i förhållande till andra stater och aktörer. SOFF anser att detta på bästa sätt säkerställs inom aktuellt område genom att en så säker och kostnadseffektiv it-drift som möjligt eftersträvas vid varje given tidpunkt.

Generella kommentarer

Utredningen konstaterar att statliga myndigheters it-driftslösningar inte alltid är tillräckligt säkra, kostnadseffektiva eller både och. Utredningen anför därför att det behövs bättre förutsättningar för den statliga förvaltningen att få tillgång till säker och kostnadseffektiv it-drift vilket är en slutsats SOFF bifaller. Utredningen framför att säker och kostnadseffektiv it-drift kan uppnås på olika sätt, bland annat genom tydligare rättsliga förutsättningar för myndigheters utkontraktering av it-drift till privata leverantörer men också genom varaktiga former för samordnad statlig it-drift. I slutbetänkandet framförs flertalet intressanta och välgrundade förslag vilka SOFF önskar kommentera en del av.

I slutbetänkandet uttrycks att tjänsteutbudet inom den samordnade statliga it-driften ska bestå dels av tjänster som levereras av privata leverantörer, dels av ett samordnat statligt tjänsteutbud. SOFF tolkar det sistnämnda som att en "tjänstepalett" skall erbjudas vars it-drift till del levereras av en eller flera statliga aktörer, till del av privata aktörer.

Det uttrycks även att de tjänster som levereras av privata leverantörer upphandlas samordnat. Det är för SOFF oklart om den statliga aktör som avses ha ansvar för samordnad statlig upphandling är densamma som den/de statliga aktör(er) som levererar it-drift.

SOFF

Säkerhets- och
försvarsföretagen

SOFF analys och syn

- SOFF tillstyrker till större del förslaget, det är positivt att förslag ges för att öka informationssäkerheten inom den statliga förvaltningen. SOFF noterar samtidigt att det finns flera frågor som inte är utredda.
- SOFF bedömer att utredningens förslag är väl motiverade och kan - om de införs - komma att ge goda förutsättningar för att statlig förvaltning ges möjlighet att få tillgång till säker och kostnadseffektiv it-drift.
- SOFF vill i detta sammanhang påminna om att såväl vissa av SOFF medlemsföretag som i Sverige verksamma företag som tillhör andra branschföreningar redan idag bedriver omfattande it-drift inom system som innehåller säkerhetsklassad information, att de gör det för såväl försvarsmyndigheter, säkerhetspolisen och andra statliga aktörer samt att de gör detta kostnadseffektivt. SOFF anser därför att det vore av stort värde att utredningens förslag – om så beslutas – realiseras på ett sådant sätt att inte statlig it-drift – i och för sig inom ramen för ett samordnat statligt tjänsteutbud – är "default", dvs utgångspunkten för bedömningen.
- SOFF anser i stället att utgångspunkten bör vara att en omfattande inomstatlig it-drift inte i sig är eftersträvsvärd men att just en kostnadseffektiv och säker it-drift är det. Om detta är i linje med utredningens förslag, vilket SOFF har anledning att tro, föreslår föreningen att detta tydliggörs noggrant i efterföljande direktiv till hur utredningens förslag skall omsättas i praktiken.
- SOFF kan se att det i statlig förvaltning idag ofta saknas kunskap och erfarenhet om vad som bör anses vara säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och vilka uppgifter som rör, eller kan röra, säkerhetskänslig verksamhet. SOFF bedömer att denna syn delas av utredaren, som i betänkandet konstaterar att flertalet myndigheter inte vet huruvida de bedriver säkerhetskänslig verksamhet eller inte.
- SOFF delar betänkandets förslag (kap 10.6.7.) att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter inte ska hanteras inom det samordnade statliga tjänsteutbudet. SOFF anser dock att även andra uppgifter bör undantas. Sådana uppgifter kan t.ex. utgöra uppgifter som avseende riktighet och tillgänglighet kan skada Sveriges säkerhet om uppgifterna förvanskas eller blir otillgängliga, eller röra tekniska funktioner som nyttjas inom säkerhetskänslig verksamhet.
- SOFF bedömer att en säker och kostnadseffektiv IT-drift kräver kontinuerlig kontroll och återkommande inventering av ingående komponenter och system inom relevant IT-infrastruktur. Begränsad eller ofullständig kännedom om föreliggande IT-infrastruktur, inklusive beroenden mellan ingående komponenter, medför sårbarhet.

SOFF

Säkerhets- och
försvarsföretagen

- När det gäller att undanta säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter kommer det att krävas kompetens hos leverantörsmyndigheterna att diskutera andra lösningar för sådana utkontrakteringar/upphandlingar med de anslutande myndigheterna. Eftersom leverantörsmyndigheterna inte bara ska erbjuda lösningar utan även ge stöd till myndigheterna inför val av driftslösning så behövs även resonemang föras avseende helhetslösningar. Det blir inte en effektiv lösning om staten enbart kan ge råd vad gäller lösningar utan säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Det är ofta de andra lösningarna - där sådana uppgifter ingår - som är problematiska för myndigheterna.
- SOFF kan se vad gäller kompetens och tillhandahållande av säkra IT-lösningar att det vore rimligt att innan uppdrag ges till leverantörsmyndigheterna genomföra granskning eller genomsyn av deras egna lösningar idag. Det är viktigt att säkerställa att den myndighet som ska genomföra genomsynen har ändamålsenlig kompetens. SOFF föreslår därför att det vore bra om leverantörsmyndigheterna kan hjälpa anslutna myndigheter med både informationskartläggning och informationsklassificering. Av denna anledning ser SOFF att leverantörsmyndigheterna har behov av kompetens inom informationssäkerhetsområdet.

Slutligen föreslår SOFF att ytterligare resonemang om konsekvenser av att det enbart läggs ansvar på de anslutande myndigheterna att se till att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter inte omfattas görs. Aspekten av aggregerade mängder uppgifter och höjda skyddsvärden ska enligt utredningen motverkas genom att det erbjuds fler leverantörer. Hur leverantörsmyndigheterna ska prioritera och matcha mellan anslutande myndigheter och upphandlande leverantörer framgår inte vilket SOFF önskar en ytterligare analys av.

För att förhindra att den samordnande statliga it-driften av misstag eller okunskap kontamineras med uppgifter som rör Sveriges säkerhet föreslår SOFF därför att det bör övervägas att de samordnande myndigheterna ges i uppdrag att tillhandahålla specialister som kan stötta de övriga myndigheterna - "kunderna" i de senares informations- och verksamhetsklassificering. Alternativt föreslår SOFF att staten, i samband med eventuellt genomförande av betänkandets förslag, vidtar nödvändiga åtgärder syftande till att säkerställa att erforderlig kompetens, arbetssätt mm för att uppnå sådan kännedom finns hos förekommande myndigheter.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

Även om SOFF:s förslag enligt ovan självklart är kostnadsdrivande torde de kunna motiveras i jämförelse med de risker som motverkas. Dessutom är det såväl svårt och kostsamt att i efterhand på ett tillförlitligt sätt rensa bort uppgifter som kommit in i ett system på felaktiga grunder.

Detta remissvar har beretts av medlemsgrupperna för Cyberförsvar, Samhällssäkerhet och Säkerhetsskydd.

Stockholm 2022-03-14.

För föreningen,

Robert Limmergård
Generalsekreterare